

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 2019 r.

**zmieniające rozporządzenie w sprawie przechowywania akt spraw sądowych oraz ich
przekazywania do archiwów państwowych lub do zniszczenia**

Na podstawie art. 53 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 23, ze zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 marca 2004 r. w sprawie przechowywania akt spraw sądowych oraz ich przekazywania do archiwów państwowych lub do zniszczenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 991) po § 33 dodaje się § 33a w brzmieniu:

„§ 33a. Okresy przechowywania w sądzie akt spraw zakończonych prawomocnie po dniu 17 października 1997 r., niezaliczonych do kategorii A, których końcowy termin przechowywania upływa przed dniem 3 kwietnia 2021 r., innych niż akta spraw o wykroczenia i wykroczenia skarbowe, ulegają wydłużeniu do dnia 3 lipca 2021 r.”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 3, 5, 106, 138, 771, 848, 1000, 1045, 1443, 1544 i 1669.

UZASADNIENIE

Projektowana zmiana rozporządzenia stanowi konsekwencję wejścia w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. poz. 5, z późn. zm.), której art. 115 § 1 przewiduje, że w okresie 3 lat od dnia jej wejścia w życie skarga nadzwyczajna, o której mowa w art. 89 i nast. ustawy o Sądzie Najwyższym, może być wniesiona od prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie w sprawach, które uprawomocniły się po dniu 17 października 1997 r. Zapewnienie możliwości skutecznego wniesienia skargi nadzwyczajnej w sprawach objętych regulacją wskazanego przepisu przejściowego przez uprawnione podmioty – Prokuratora Generalnego lub Rzecznika Praw Obywatelskich – a następnie rozpoznania sprawy przez Sąd Najwyższy wiąże się, co do zasady, z koniecznością dysponowania aktami postępowań prowadzonych przez sądy powszechne. Tymczasem, zgodnie z treścią nowelizowanego rozporządzenia (a także przepisów je poprzedzających) w przypadku akt spraw sądowych niestanowiących materiałów archiwalnych, a zatem niezaliczonych do kategorii A, po upływie okresu ich przechowywania, podlegają one zniszczeniu. Okresy przechowywania w sądach akt spraw niestanowiących materiałów archiwalnych – w zależności od rodzaju spraw – wynoszą zaś od 3 do 50 lat, co w przypadku najkrótszych okresów przechowywania powoduje, że akta winny zostać przekazane do zniszczenia jeszcze przed upływem terminu na skorzystanie z możliwości wniesienia skargi nadzwyczajnej, o której mowa w art. 115 ustawy o Sądzie Najwyższym.

Dążąc do zapewnienia możliwości dysponowania aktami sprawy, w której dopuszczalne jest wywiedzenie skargi nadzwyczajnej, tak podmiotom uprawnionym do jej wniesienia, jak i Sądowi Najwyższemu projektodawca przewiduje wprowadzenie do nowelizowanego rozporządzenia przepisu przejściowego o charakterze epizodycznym, wydłużającego okres przechowywania w sądzie akt spraw zakończonych prawomocnie po dniu 17 października 1997 r. (a zatem po dniu stanowiącym cezurę czasową określoną w art. 115 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym) i niezaliczonych do kategorii A, do dnia 3 lipca 2021 r., to jest dnia upływu trzymiesięcznego okresu po upływie trzyletniego terminu na wniesienie skargi nadzwyczajnej.

Należy przy tym wyjaśnić, że projektodawca proponuje wydłużenie przechowywania akt wszystkich spraw, których termin przechowywania upływałby przed dniem 3 kwietnia 2021 r., bez wprowadzania ograniczenia wskazującego, że dotyczy to jedynie tych spraw,

w których możliwe jest wywiedzenie skargi nadzwyczajnej (z jedynym ograniczeniem dotyczącym akt spraw o wykroczenia i wykroczenia skarbowe, z uwagi na treść art. 90 § 4 ustawy o Sądzie Najwyższym). Wydaje się, że – przy uwzględnieniu dopuszczalności skorzystania z tego środka w bardzo szerokim zakresie obejmującym wszystkie prawomocne orzeczenia kończące postępowanie w sprawie (z ograniczeniami wynikającymi z art. 90 ustawy o Sądzie Najwyższym) oraz mając na względzie procedurę brakowania akt sądowych, która wymagałaby znacznego nakładu pracy właściwej komisji do przeprowadzenia czynności związanych z brakowaniem akt polegającej na wnikliwej analizie wszystkich akt spraw podlegających brakowaniu na ogólnych zasadach i wyodrębnienia z nich tych, w których dopuszczalne jest wniesienie skargi nadzwyczajnej – bardziej racjonalne i ekonomicznie uzasadnione pozostaje czasowe wstrzymanie brakowania wszelkich akt sądowych.

Projektowana regulacja obejmuje przy tym akta niebędące materiałami archiwalnymi, których okres przechowywania w sądzie określony został w nowelizowanym rozporządzeniu, jak i – z uwagi na treść § 30, który wskazuje, że akta spraw zakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia kwalifikuje się według przepisów dotychczasowych, chyba że przepisy rozporządzenia stanowią inaczej – w rozporządzeniu je poprzedzającym.

Wydłużony termin przechowywania akt spraw niearchiwalnych, odnoszący się, rzecz jasna, jedynie do akt tych spraw, których okres przechowywania upłynąłby przed dniem 3 kwietnia 2021 r. (albowiem w przypadku pozostałych nie można mówić o wydłużeniu okresu przechowywania, będą one przechowywane na zasadach ogólnych wynikających z rozporządzenia) określony został na 3 lipca 2021 r., to jest dzień, w którym upływa okres trzech miesięcy liczony od ostatniego dnia terminu na wniesienie skargi nadzwyczajnej, o której mowa w art. 115 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym. Wydaje się, że jest on wystarczający, albowiem do tej daty organ uprawniony do wniesienia skargi, o ile uzna za zasadne jej wywiedzenie w określonej sprawie, winien dać radę pozyskać z właściwego sądu powszechnego akta tej sprawy celem sporządzenia skargi, ewentualnie zaś właściwy sąd, za pośrednictwem którego wnosi się skargę nadzwyczajną, dokonać ich zabezpieczenia na potrzeby przekazania wraz ze skargą do Sądu Najwyższego.

Ubocznie należy wskazać, że Ministerstwo Sprawiedliwości podjęło dotychczas stosowne działania organizacyjne, zmierzające do niedopuszczenia przez prezesów sądów – jako uprawnionych do wydania zarządzenia o przekazaniu akt do zniszczenia oraz do

powoływania komisji w celu przeprowadzenia czynności związanych z brakowaniem akt – do zniszczenia akt spraw możliwych do objęcia skargą nadzwyczajną. Wydaje się jednak, że dla zapewnienia systemowej spójności regulacji oraz rozstrzygnięcia na poziomie aktu normatywnego niedopuszczalności brakowania akt spraw sądowych z uwagi na treść art. 115 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym, konieczne jest dokonanie nowelizacji rozporządzenia w sposób proponowany w projekcie.

Zakres projektu rozporządzenia nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz.U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597) projektowane rozporządzenie nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz.U. z 2017 r. poz. 248) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny oraz na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości w zakładce „Projekty aktów prawnych”.

<p>Nazwa projektu Projekt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości <i>zmieniającego rozporządzenie w sprawie przechowywania akt spraw sądowych oraz ich przekazywania do archiwów państwowych lub do zniszczenia</i></p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości – ministerstwo wiodące</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Lukasz Fiebiak - Podsekretarz Stanu</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Tomasz Darkowski – Dyrektor Departamentu Legislacyjnego Prawa Karnego, tel. 22 52-12-645 Janusz Kopciński – Główny Specjalista, 22 52-12-640</p>	<p>Data sporządzenia 24.10.2018 r.</p> <p>Źródło: art. 53 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – <i>Prawo o ustroju sądów powszechnych</i> (Dz. U. z 2018 r., poz. 23, ze zm.)</p> <p>Nr w wykazie prac B412</p>
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projekt rozporządzenia realizuje upoważnienie ustawowe, zawarte w art. 53 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz. U. z 2018 r., poz. 23, ze zm.).

Zgodnie z tym przepisem, Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia:

- warunki i zakres przesłanek przechowywania akt sprawy w sądzie, m.in. ze względu na rodzaj i charakter sprawy, terminy przedawnienia czy interesy osób biorących udział w postępowaniu,
- warunki i tryb przechowywania i przekazywania akt,
- warunki i tryb niszczenia akt po upływie okresu ich przechowywania.

Zgodnie z art. 115 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. *o Sądzie Najwyższym* (Dz. U. poz. 5, z późn. zm.), w okresie 3 lat od dnia jej wejścia w życie, jest możliwość wniesienia skargi nadzwyczajnej od prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie w sprawach, które uprawomocniły się po dniu 17 października 1997 r.

Zapewnienie możliwości skutecznego wniesienia skargi nadzwyczajnej w sprawach objętych regulacją wskazanego przepisu przejściowego przez uprawnione podmioty - Prokuratora Generalnego lub Rzecznika Praw Obywatelskich - a następnie rozpoznania sprawy przez Sąd Najwyższy wiąże się, co do zasady, z koniecznością dysponowania aktami postępowań prowadzonych przez sądy powszechne. Tymczasem, zgodnie z treścią nowelizowanego rozporządzenia, w przypadku akt spraw sądowych niestanowiących materiałów archiwalnych, a zatem niezaliczonych do kategorii A, po upływie okresu ich przechowywania, podlegają one zniszczeniu. Okresy przechowywania w sądach akt spraw niestanowiących materiałów archiwalnych - w zależności od rodzaju spraw - wynoszą od 3 do 50 lat, co w przypadku najkrótszych okresów przechowywania powoduje, że akta winny zostać przekazane do zniszczenia jeszcze przed upływem terminu na skorzystanie z możliwości wniesienia skargi nadzwyczajnej.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

W celu zapewnienia możliwości dysponowania aktami sprawy, w której dopuszczalne jest wywiedzenie skargi nadzwyczajnej, zarówno podmiotom uprawnionym do jej wniesienia, jak i Sądowi Najwyższemu, proponuje się wprowadzenie do nowelizowanego rozporządzenia przepisu przejściowego o charakterze epizodycznym. Projektowana zmiana rozporządzenia polega na wydłużeniu – do dnia 3 lipca 2021 r. – okresu przechowywania w sądzie akt spraw zakończonych prawomocnie po dniu 17 października 1997 r. niezaliczonych do kategorii A, których okres przechowywania upłynąłby przed dniem 3 kwietnia 2021 r.

Proponuje się wydłużenie okresu przechowywania akt wszystkich spraw, których termin przechowywania upływałby przed dniem 3 kwietnia 2021 r., bez wprowadzania ograniczenia do spraw, w których możliwe jeśli wywiedzenie skargi nadzwyczajnej. Jedyne ograniczenie dotyczy akt spraw o wykroczenia i wykroczenia skarbowe, z uwagi na treść art. 90 § 4 ustawy *o Sądzie Najwyższym*.

Rozwiązanie polegające na czasowym wstrzymaniu brakowania wszelkich akt spraw sądowych wydaje się być bardziej racjonalne i ekonomicznie uzasadnione, niż wyodrębnianie jedynie tych akt spraw, w których dopuszczalne jest wniesienie skargi nadzwyczajnej. Bowiem, przy uwzględnieniu dopuszczalności skorzystania z tego środka w bardzo szerokim zakresie, oraz mając na względzie procedurę brakowania akt sądowych, która polega na wnikliwej analizie wszystkich akt spraw podlegających brakowaniu na ogólnych zasadach i wyodrębnieniu akt, które podlegałyby przedmiotowej regulacji, wymagałoby znacznego nakładu pracy właściwej komisji.

Wydłużony termin przechowywania akt spraw niearchiwalnych, określony na 3 lipca 2021 r. wydaje się być wystarczający. Do tej daty organ uprawniony do wniesienia skargi, o ile uzna za zasadne jej wywiedzenie w określonej sprawie, winien dać radę pozyskać z właściwego sądu powszechnego akta tej sprawy celem sporządzenia skargi, ewentualnie zaś właściwy sąd, za pośrednictwem którego wnosi się skargę nadzwyczajną, dokonać ich zabezpieczenia na potrzeby przekazania wraz ze skargą do Sądu Najwyższego.

Należy wskazać, że Ministerstwo Sprawiedliwości podjęło stosowne działania organizacyjne, zmierzające do niedopuszczenia przez

prezesów sądów - jako uprawnionych do wydania zarządzenia o przekazaniu akt do zniszczenia oraz do powoływania właściwej komisji - do zniszczenia akt spraw możliwych do objęcia skargą nadzwyczajną.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Projektowana regulacja ze względu na stopień jej szczegółowości nie była poddawana analizie prawno-porównawczej.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Sądy powszechne	363 w tym: okręgowe – 45 rejonowe – 318	MS	Obowiązek przechowywania akt spraw sądowych niestanowiących materiałów archiwalnych, tj. niezaliczanych do kategorii A, z uwzględnieniem 3-letniego terminu na wniesienie skargi nadzwyczajnej.
Prokurator Generalny	1		Zapewnienie możliwości dysponowania aktami spraw sądowych, w przypadku wniesienia skargi nadzwyczajnej od orzeczeń, które uprawomocniły się po dniu 17 października 1997 r.
Rzecznik Praw Obywatelskich	1		Zapewnienie możliwości dysponowania aktami spraw sądowych, w przypadku wniesienia skargi nadzwyczajnej od orzeczeń, które uprawomocniły się po dniu 17 października 1997 r.
Sąd Najwyższy	1		Zapewnienie możliwości dysponowania aktami spraw sądowych, w przypadku rozpatrywania skarg nadzwyczajnych od orzeczeń, które uprawomocniły się po dniu 17 października 1997 r.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz.U. z 2017 r. poz. 248) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny” oraz na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości w zakładce „Projekty aktów prawnych”.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2018 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]												
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)	
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Źródła finansowania													
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie	Projektowane zmiany rozporządzenia mogą powodować wzrost kosztów związanych z wydłużonym okresem przechowywania, przez sądy powszechne, akt spraw sądowych. Jednakże, ewentualne wydatki												

źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	z tego tytułu zostaną pokryte w ramach dostępnych zasobów. W związku z tym, projektowane zmiany nie będą stanowiły podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki finansowe z budżetu państwa.
--	--

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2018 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowy projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – <i>Prawo przedsiębiorców</i> (Dz.U., poz. 646).						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, w szczególności osoby niepełnosprawne i starsze							
Niemierzalne	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, w szczególności osoby niepełnosprawne i starsze							
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Projektowane zmiany nie będą powodowały skutków finansowych dla przedsiębiorstw oraz nie będą mieć wpływu na konkurencyjność gospodarki. Nie przewiduje się również wpływu na rodzinę, obywateli oraz gospodarstwa domowe, w tym osoby niepełnosprawne i starsze.						

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☒ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy

Komentarz:

Wydłużenie - do dnia 3 kwietnia 2021 r. - okresu przechowywania, w sądach powszechnych, akt spraw zakończonych prawomocnie po dniu 17 października 1997 r. niezaliczonych do kategorii A, których okres przechowywania upłynąłby przed dniem 3 kwietnia 2021 r., i nieprzekazanych do zniszczenia.

9. Wpływ na rynek pracy

Wejście w życie przedmiotowego rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 inne:

demografia
 mienie państwowe

informatyzacja
 zdrowie

Omówienie wpływu

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Przewiduje się, że rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Efekty wejścia w życie projektowanego rozporządzenia będą natychmiastowe i nie wymagają pomiaru.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak.